

# ARDEALUL JURIDIC

REVISTĂ DE DREPT ȘI DE UNIFICARE LEGISLATIVĂ, DOCTRINĂ,  
JURISPRUDENȚĂ, LEGISLAȚIE COMPARATĂ

ORGAN OFICIAL AL PUBLICAȚIUNILOR JUDECĂTOREȘTI DIN ARDEAL ȘI BANAT

Revista apare regulat la 1. și 15.  
a fiecărei luni ca publicațiune ju-  
ridică și săptămânal ca organ de  
publicațiune judecatorească

#### Abonamentul:

Pentru autorități, banci, instit. fin.  
avocați etc.

Pe un an . . . . . 200 Lei  
Pentru magistrați de an 160 :  
Un număr simplu . . . . . 8 :  
Un număr dublu . . . . . 16 :  
Un număr vechiu . . . . . 12 :  
Revista apare săptămânal.

Redacția Strada Băii No. 13. — Ad-  
ministrația: Str. Regina Maria Nr. 34  
(Radio Reclam România S. A.) unde  
se primesc abonamente și ori ce  
cereri de adție,  
TELEFON 630.

## SUMARUL:

1. Importanța și Utilitatea Cărilor Funduare de *St. Laday*
2. Tribunale arbitrale de . . . . . *St. Praporgescu,*  
Președintele Trib. Cluj.
3. Decretele de Amnistie și Grătierre cu două  
note de . . . . . *E. C. Decusară,*  
Directorul Statisticii din  
Min. de Justiție.
4. Aplicarea legii de Reformă Agrară în Ar-  
deal. Modificarea Legii și Regul. privitor la  
„Comitetul Agrar”, cu o notă de . . . . . *V. M. Dimitriu*
5. Jurisprudența stabilită de Înalta Curte de Casație. Complexul  
pentru Ardeal și Bucovina.
6. Unificarea legislativă. Propuneri de . . . . . *Dr. Marius Sturza*

### Importanța și utilitatea Cărilor Funduare\*)

Scopul tuturor normelor de drept este prevențiunea. Acest scop se poate constata în domeniul dreptului penal. Oricât de discutate ar fi scopurile pedepsei prevăzute de lege, este sigur că în ultimă analiză nu putem vorbi de alt scop, decât de prevențiune, fiind evident că îndată ce am reuși ca grație normelor penale să împiedecăm comiterea infracțiunilor, toate celelalte „scopuri” n'ar mai fi actuale.

Nici dreptul civil nu are alt scop decât

\*) A apărut în Biblioteca „Ardealul Juridic” prima parte din lucrarea D-lui Dr. Ștefan Laday „Cortea Funduară” care s'a publicat ca articole de fond în revista noastră.

Scopul acestei opere de o așa valoare și importantă, fiind alcătuită din primul tratat teoretic și practic în românește asupra Cărilor Fund., savantul autor își împarte materia în două părți:

Primul volum conține doctrina și normele de drept ce stăpânesc întreg materialul instituției Cărilor Funduare, scoțind în relief mai ales punctul de vedere teoretic; A doua parte ce va urma, ne afirmă autorul, va conține tratarea specială a dreptului de proprietate, servitute și ipotecă precum și al obligațiilor susceptibile de înscriere în Cărțile Funduare, va cuprinde adevărata știință aplicată.

Am crezut că nu putem evidenția mai mult importanța acestei lucrări de cât publicând sub titlul de mai sus „prifața” cu care savantul autor și publică primul volum.

prevențiunea conflictelor de drepturi subiective. Și nu poate să fie altfel, pentru că dreptul civil și dreptul penal sunt doar grupuri despărțite ale aceleiaș materii, grupuri ce s'au format numai prin diferențierea primitivului drept unitar. Acelaș scop stăpânește deci asupra diferitelor grupuri.

Acest scop poate fi atins în mod mai mult sau mai puțin perfect datorit normelor de drept. Este evident că normele cele mai perfecte, sunt acele care înlătură ivirea conflictelor. Slăbiciunea normelor de drept consistă mai ales în faptul, că cea mai mare parte dintre ele nu se pot pune în aplicare decât numai după ivirea conflictului. Însă acest conflict în foarte multe cazuri nu se mai poate aplană, așa încât aplicarea normei nu mai are nici o importanță practică. În zadar dispune legea că depositarul trebuie să restituie lucrul deponentului și în zadar obligă judecătorul pe depositar la această restituire, dacă lucrul nu se mai găsește și dacă nici daunele cauzate nu se pot încasa. În asemenea cazuri aplanarea conflictului prin sentință este pur formală; în fond, conflictul există și mai departe norma de drept nu și-a ajuns scopul.

Când însă norma de drept este de așa natură încât poate împiedeca ivirea conflictului sau cel puțin deplina lui aplanare, atunci scopul dreptului este realizat.

Privită din acest punct de vedere, instituțiunea cărilor funduare este poate cea mai perfectă dintre toate instituțiunile de drept, pentru că în cele mai multe cazuri exclude ivirea conflictelor; iar în cazurile excepționale

când aceste conflicte se ivesc, le aplanează nu numai formal ci și în fond:

Instituția aceasta de drept civil are drept scop preveniunea conflictelor ce s'ar putea ivi privitor la drepturile reale asupra imobilelor; garantarea dreptului de proprietate, servitute și ipotecă. Ea dă deplină garanție că aceste drepturi nu pot fi uzurpate și prin urmare creiază o bază absolut sigură pentru circulația bunurilor și pentru credit. Apără interesele persoanelor de bună credință cu atâta intensitate și siguranță de drept, încât este cu neputință ca acei cari au dobândit drepturi reale cu bună credință, să fie păgubiți. Apăra în acelaș timp și interesele acelor care folosesc pe deplin niște drepturi reale și pe care terții nu le pot știrbi, decât numai prin și din vina lor. Iar pentru a pune în corcondanță interesele și drepturile celor indrituiți cu interesele circulației și creditului, precum și cu drepturile terților, stabilește norme de o exactitate matematică, excluzând orice indoială, orice eroare sau abuz.

Acolo unde cărțile funduare sunt întocmite, cumpărătorul unui imobil poate fi absolut sigur că a dobândit dreptul de proprietate inatacabilă, că imobilul are exact întinderea, cultura și caracterul înscris în cartea funduară (și harta cadastrală); știe exact că înafară de cele înscrise în ea nu mai există nici o sarcină, nici o servitute, nici o ipotecă. Și poate să constate toate acestea în câteva minute, fără să fie expus primejdiei unor greșeli sau erori. Iar cel înscris în cartea funduară, dacă cel puțin în trei ani odată se uită la coala funduară, este absolut sigur că dreptul său de proprietate, servitute sau ipotecă nu poate suferi nici o vătămare. Este apărat contra falsificărilor, contra abuzurilor, contra sentințelor greșite.

Scurt, instituțiunea cărților funduare dă sigură și deplină garanție acelor care dețin un drept real ca și acelor care-l dobândesc prin contract.

Este deci o instituțiune perfectă având numai cusurul, că întocmirea ei precum și a hărților ce o întregesc, cer investițiuni mari. Trebuie să se facă măsurătoarea trigonometrică a fiecărui imobil în parte, să se facă harta tuturor comunelor cuprinzând fiecare imobil în aceeași formă și — redus la o anumită scară — în aceeași întindere ca în natură; trebuie să se constate toate persoanele care au vre'un drept real asupra fiecărui imobil și să se înscrie într'un registru (carte fun-

duară) făcut anume pentru fiecare imobil în parte; proprietarul (dacă sunt mai mulți proprietari, atunci și proporția exactă), creditorii ipotecari cu suma exactă a creanțelor etc. Aceste lucrări trebuiesc întregite prin două registre; unul arată numerile imobilelor cu care figurează în hartă, iar celălalt arată alături de numele proprietarilor înscrise în ordinea alfabetică, numerile imobilelor lor. În afară de aceasta în orașe mai este un registru, care arată numerile de carte funduare după străzi și numere de case. Cu ajutorul acestor lucrări se poate constata în câteva minute, dacă N. N. are sau nu vre'un imobil, ce întindere și ce valoare are imobilul, care este cultura de pe el (arătură, pădure etc) și ce sarcini are. Deasemenea se poate constata în câteva minute, cine este proprietarul imobilului X, care sunt vecinii, ce întindere, valoare are etc.

Această perfecțiune a cărților funduare a făcut că, în toate țările unde au fost introduse, creditul public a înflorit și în urma acestui fapt, cultivarea pământului a devenit tot mai intensivă. Siguranța de drept, care nu admitea ca vre'un creditor să-și piardă banii nici într'un singur caz excepțional, a îndemnat pe capitaliști să acorde împrumuturi ieftine. Înainte de războiu se acordau multe miliarde ca împrumuturi amortizabile în 32—50—75 ani cu 3—5% (anuități), cuprinzând și dobânda și ratele capitalului. În Germania, Austria, Ungaria, aceste împrumuturi ieftine, investite în moșii, au fost — pe lângă munca și cinstea proprietarilor — isvorul cel mai bogat al intensificării agriculturii care a ajuns la un înalt grad de perfecțiune. Acest credit agricol a dat avânt industriei și comerțului și a întărit creditul Statului.

În afară de aceasta, prin instituțiunea cărților funduare, procesele referitoare la imobile sunt eliminate. Nu pot să se ivescă procese decât numai pentru drepturile neînscrise, adică numai din vina ambelor părți. Nu se pot ivi procese pentru constatarea proprietății, servituții. Nici prin violarea hotarelor nu se poate vătăma proprietatea, căci harta arată exact întinderea moșiilor învecinate.

Toate aceste avantaje au făcut ca statele să nu cruțe nici o trudă sau vre'o cheltuială, pentru a întocmi cărțile funduare. Destinată mai întâiu numai scopurilor practice, această instituțiune a devenit mai târziu și un obiect important al cercetărilor științifice. S'a con-

statat că în urma apărării terților de bună credință, instituțiunea aceasta a transformat întregul drept civil. Normele referitoare la drepturile reale sunt cu totul altele când obiectul lor este un imobil; și altele când aceste drepturi se referă la lucrurile mișcătoare. Dar și în ceea ce privește obligațiunile și succesiunile, instituțiunea cărților funduare a produs această bifurcație. Deci, doctrina cărților funduare face o parte din dreptul civil ca și din procedură. Ea cuprinde multe norme materiale în afară de cele formale.

*Stefan Laday*

### Tribunale arbitrale

În cercurile judiciare se discută cu multă înflăcărare inițiativa luată de către Uniunea comercianților și industriașilor din Cluj, de a se înființa o instanță de judecată ad-hoc, cunoscută dealtfel în toate țările din lume, sub sumele de Tribunale de arbitri. Discuția se pune sub toate formele, mai mult sau mai puțin vehemente, rulând în special asupra a două chestiuni: aceea a utilității instituției, dar mai ales aceea a știrbirei prestigiului instanțelor judecătorești, abia consolidate aci în Ardeal, prin introducerea judecăților de arbitri.

Am intuiția perfectă, că fiecare din acei pe cari împrejurările i-au adus în situațiunea de a deschide ușile unei instanțe judecătorești, au rămas cu totul convingși, că modul de distribuire a justiției de astăzi, este cu totul imperfect, și aceasta nu atât din cauza elementelor ce compun magistratura noastră, cât mai mult din însăși imperfecțiunea organizării instanțelor de judecată, care nu mai corespunde necesității vremurilor.

Căci timpul nu stă pe loc, și odată cu el totul se transformă, evoluează, crește, sau descrește; iar progresul ce rezultă din aceste continue transformări, se operează și în toate ramurile de activitate ale vieții omenești, din care cea mai importanță este cu siguranță cea economică, care este determinantă în viitorul unui Stat. Mai ales după zguduirea produsă de războiul mondial, viața economică a statelor apare și mai evident ca spectrul unic al existenței lor, și sub ochi noștri vedem amenințarea ce apară asupra unora din ele, cari înfrunte în această luptă economică, vor dispărea cât de curând.

Adaugați acum la aceasta, înmulțirea covârșitoare a transacțiunilor datorite mișcării generale a comerțului în continuă creștere, mai ales prin înmulțirea mijloacelor de circulațiune și comunicare, și atunci ne putem da și mai bine samă, cât de puțin adecuată este organizarea noastră judecătorească, pentru a putea corespunde acestei fantastice progresii ce a făcut viața economică la noi, și se va putea ușor deduce,

că este o imposibilitate de a mai dăinui în aceste forme clasice de justiție din prezent; de unde necesitatea de a se recurge la găsirea unor noi surse, pentru curmarea numeroaselor litigii ce fatal se ivesc și a căror rezolvare este cerută cât mai neîntârziat, de acei a căror operațiuni comerciale nu pot fi nici o clipă stânjenite.

Murmure conștinui se ridică nu numai din sânul instituțiilor comerciale, care se văd înăbușite în avântul lor prin încetineala distribuirii dreptății, ce o solicita instanțelor noastre, dar chiar și indivizii mai răbdători, obișnuți cu încetineala judecăților procedurale, încă pare că în virtutea aceluiași principiu de inerție din fizica, a acelei viteze inițiale în ceea ce privește însăși concepția despre viață, nu mai pot tolera a fi oprii în mersul lor, și doresc o judecată cât mai neîntârziată, care să-le clarifice cu o clipă mai curând o situațiune adusă în litigiu.

Cel dintai din marii noștri oameni cari s'a gândit la reorganizarea justiției noastre a fost Dl. Toma Stelian, care fiind Ministru de Justiție în anul 1907, a modificat în totul legea judecătorilor de ocol, căutând să accelereze rezolvirea cauzelor dintre săteni, arătând în expunerea de motive ce însoțește legea, că o justiție care nu este dată la timp echivalează cu însăși o denegare de dreptate.

De atunci au intervenit noi și mari fenomene în special în viața comercială, oamenii cei mai absorbii de ocupațiunile lor zilnice, burghezii sau boerii ba și literații chiar, s'au coborât din parnasul lor și cu toții atrași de perspectiva afacerilor ce îmbogățeau într'o zi, au intrat în lumea afacerilor și am putea spune ca de aceasta tentațiune aproape n'a scăpat nimeni. Desigur din aceasta sforțare a minței, noi și infinite transacțiuni s'au înfăptuit creînd adesea ori, cele mai complexe probleme de drept, și cari totuși trebuiau a fi rezolvate fără nici o întârziere, tocmai din cauza multiplelor transacțiuni ce încheiau zilnic. Și firește că în atari împrejurări sociale, mersul justiției apare și mai greoi și cu drept cuvânt dl. Profesor Emanoil Antonescu în Nr. 1. din „Cugetul Românesc” aduce o violentă protestare în contra unei atari situațiuni, arătând că „un debitor care achită la termen apare astăzi ca un fenomen, căci din moment ce i-se oferă mijlocul mult mai comod și mai practic de a-și trimite creditorul la proces și de a-l trăgani ani de zile până să-i plătească și atunci mai puțin chiar decât ar fi trebuit să-i dea la scadență, plata la termen apare ca o naivitate”, — părerea împărtășită de mai toată lumea juridică. Adaugați la aceasta un alt glas tot așa de autorizat, acel al dlui Traian Alexandrescu savantul jurist și fostul Prim Președinte al Tribunalului Teleorman, care într'unul din cotidienele noastre din capitala, dă strigătul de alarmă al acestei situațiuni și face următoarea propunere incolțită deja de mult aci în Cluj și anume:

Ca o încercare de-a îndrepta această stare de lucruri și de-a forța Statul să aducă însași o ameliorare, ce nu mai poate întârzia mult timp, propun Băncilor, Instituțiilor Financiare și Economice de ori ce fel și tuturor comercianților din țară, să creiem deocamdată aci în București, și mai apoi în toate orașele, care sunt reședință de Camere de Comerț și Curți de Apel, *Tribunale de arbitraje private*, pentru alcătuirea cărora vom recurge la tot ce are magistratura noastră mai capabil și mai la adăpost de ori ce critică.

Vom asigura situațiunea acestor magistrați prin contracte încheiate pe un anumit termen, suficient garantate de marele instituții fondatoare și printr'un salariu de cel puțin 200.000 lei anual în centrele mari.

Personal și în numele acelora care îl secondeză în această inițiativă, dl Traian Alexandrescu și subscrie pentru scopul acesta, suma de 800.000 Lei.

Așa dar în însăși Capitala țării, unde pe lângă numeroase instanțe judecătorești ce exista mai funcționează încă și o Camera arbitrală de judecarea contestațiilor izvorând din operațiunile de Bursă și totuși nevoia unei judecăți prompte „acea a unui arbitru numit fără nici o formă, dar a cărui soluțiune impune mai mult” este imperios cerută; atunci ce să mai spunem de situațiunea noastră din Cluj, unde este o singură secțiune civilo-comercială a Tribunalului, și unde nici macar Camera de Comerț nu funcționează, pentru a judeca afacerile comerciale din litigiu.

Ori cât s'ar immulți numărul judecătorilor și ori câte reforme s'ar introduce, nici odată nu s'ar putea ajunge la rezultatul dorit, căci formele în care sunt încadrate judecățile unei instanțe, fac imposibilă soluțiunea sumară și imediată de care are nevoie tranșarea unui litigiu între doi comercianți.

Un mare armator din Brăila, care mi se plângea pe când eram judecător acolo, de soluțiunea ce i-a dat-o într'o cauză Camera arbitrală de acolo și la întrebarea mea de ce nu se adresează Tribunalului nostru, mi-a răspuns, că preferă să piardă azi 100.000 lei, de cât să câștige peste cinci ani 300.000 lei; deoarece într'un atare caz știe cum să-și aranjeze afacerile sale, știe cum are să-și manipuleze capitalul sau marfa ce i-a rămas, știe în fine cum își va întocmi bilanțul său, și cum se va solda cu profit sau pierdere, dar nici într'un caz nu cu sume aleatorii.

Pretutindeni litigiile între comercianți sunt rezolvate prin judecata promptă a arbitrilor fără forme procedurale și scripte pregătitoare, împăcând mult mai bine cerințele imediate ce le reclamă însăși natura urgentă comerțului, „a cărui legi care le domină trebuie să aibă drept bază și punct de plecare uzurile comerciale, care să dezvoltă pe piețele cele mari, mai mult decât principiile abstracte de drept, cari decurg dintr'o logică strictă a legilor”

cunoștiințe ce cu siguranța le posedă mult mai profund un comerciant versat și cult, decât cel mai savant doctor în drept.

De aceia salutăm din toată inima inițiativa ce s'a luat în înțelegere cu marii comercianți și industriași din localitate pentru înstituirea unui tribunal de arbitraj în Cluj, a cărui utilitate nu mai poate fi contestată, și în a cărui compunere vor intra câte un arbitru propus de fiecare parte litigantă, din lista arbitrilor stabili ce se va fixa din fiecare ramură de comerț, și prezidată de un jurist, a cărui cunoștiințe în drept să fie elementul ponderator și de conducere în darea soluțiilor.

Cât privește acuzațiunea că printr'o astfel de instituțiune s'ar atinge prestigiul instanțelor judecătorești, credem că va avea din potrivă tocmai efectul contrariu; deoarece pe lângă un curent de emulațiune ce se va produce, s'ar ușura mult tribunalul, care astfel și-ar consolida mai tare autoritatea sa, prin soluționarea mai urgentă a cauzelor ce neaparat vor rămâne asupra lui.

Am credința nestămutată, că exemplul și inițiativa ce pornesc din Cluj se vor generaliza în toată țara, și acei chiar ce azi din anumite considerațiuni aruncă criticele lor asupra unei instituțiuni ce curând va lua ființă, se vor convinge de frumoasa ei menire, și de propășirea comerțului nostru sub vigilența supraveghere însăși a acelora ce-l conduc.  
Cluj, la 8 Noembrie 1922.

Ștefan Praporgescu,

Președintele Tribunalului Cluj.

## Decretul de amnistie

Publicat în Monitorul Oficial No. 155 din 15 Oct. 1912, p. 7098

Art. I. — Sunt și rămân amnistite:

1. Toate delictele politice și de presă săvârșite până la data decretului de față;

2. Crimele și delictele săvârșite sau încercate de celele sediioase în anul 1918 în Transilvania, Banat, Crișana și Maramureș, înainte de organizarea definitivă a Statului unitar român;

3. Contravențiunile săvârșite de supușii români la legea asupra pașapoartelor, cum și la abaterile comandamentelor militare privitoare la trecerea frontierei, afară de cazurile când infractorii s'au făcut vinovați și de alte fapte pedepsibile de legile penale și chiar dacă aceste fapte sunt amnistiate prin prezentul decret.

Art. II. — Beneficiază de dispozițiunile acestui decret infracțiunile nedescoperite sau în curs de cercetare, de instrucțiune sau de judecată, precum și cele pedepsite și execu-

fapte sau acelea cari au făcut obiectul vre unui decret de grajire.

NOTĂ.\*) — Trebuie să recunoaştem că din seria decretelor de amnistie acordate până acum, acesta este cel mai clar şi mai bine redactat şi exclude cu îngrijire infracţiunile de drept comun.

1. În general se ia ca punct de plecare a infracţiunilor cari cad sub beneficiul amnistiei data publicării decretului de amnistie în *Monitorul Oficial* deci în speţă, data de 15 Oct. 1922, dată până la care, toate infracţiunile comise, prevăzute în decret, sunt şi rămân amnistiate.

Sunt exceptate însă:

a) Crimele şi delictele săvârşite sau încercate de cetele sediţioase în anul 1918, în Transilvania, Banat, Crişana şi Maramureş, cari nu profită de amnistie, de cât acele comise până la 18 Noembrie (1 Dec.) 1918, dată când şinurile cuprinse în hotărârea Adunării naţionale dela Alba-Iulia au fost uniile cu vechiul regat — (Vezi legea în *Colecţiune Ministerului de justitie*, vol. III, p. 585), căci până la acea dată nu se desăvârşise unitatea Statului român (art. 1, al 2).

b) Contravenţiunile săvârşite de supuşii români la legea asupra paşapoartelor sau abaterile dela ordonanţele comandamentelor militare, privitoare la trecerea frontierei conexe cu alte fapte pedepsite de codul penal, chiar dacă acestea din urmă au fost grajiate (art. 1, al 3).

Însă această dispoziţiune se aplică în tot teritoriul României Mari, nu numai în Transilvanie, ca pentru cele prevăzute la art. 1, al 2.

2. Dreptul de a aplica şi interpreta dispoziţiunile decretului de amnistie aparţine exclusiv instanţelor judecătoreşti, sesizate de acei ce invoacă beneficiul amnistiei; ele nu pot să amâne, să suspende sau să aştepte ca puterea administrativă să-i dea prin circulaţiuni sensul pe care Suveranul a înţeles să-l dea dispoziţiunilor cuprinse în decret; ci sunt obligate să caute ele însăşi sensul şi interpretarea lor, la fel cum ar proceda şi cu o lege ordinară (*Daloz*, Rép. v. amnistie, tom, XIII, No. 37, p. 529; *Mangin*, *Traité de l'action publique*, t. I, No. 449).

Prin urmare instanţele judecătoreşti în interpretarea decretului de amnistie se vor conduce de raportul ce l însoţeşte, de natura infracţiunilor supuse amnistiei, de motivele ce au îndemnat pe Suveran de a le amnistia, de necesităţile actuale ale Statului, ca ele să fie amnistiate, căci amnistia are de scop în primul loc de a arunca vâlul uitării asupra unor fapte ce au produs adânci frământări în sânul naţiunii, şi pe care clemenţa, regală dintr'un interes superior de Stat, vroeşte să le şteargă orice caracter delictuos, — contribuind astfel la potolirea patimilor, la nimicirea resentimentelor, şi la buna armonie şi pace socială.

3. Decretul de amnistie întinde beneficiul asupra tuturor delictelor de presă şi politice. Nefăcând nici o distincţiune, ar urma ca toate delicturile comise prin presă să profite de amnistie.

Totuşi doctrina şi jurisprudenţa chiar faţă cu o

dispoziţiune atât de comprehensivă face anumite rezerve.

Astfel s'a decis că nu pot profita de amnistie delicturile comise pe calea presei, cari n'au caracterul unor *delictes de opinii*, de pildă: şantajul sau calomnia faţă de un particular; — *injuria* dela un particular la particular, în afară de orice raport cu vre-o cearţă publică; delicturile de drept comun comise din ură sau răzbunare, chiar cu ocaziunea unor turburări politice (*Mangin*, op. cit. No. 452; *Le Sellyer*, *L'extinction de l'act pub.*, t. 5, No. 2166).

De asemenea, când decretul de amnistie în ce priveşte delicturile politice, nu face nici-o distincţiune între acelea relative la persoane şi acelea relative la bunuri, nu se poate refuza beneficiul amnistiei când, cu ocaziunea unor turburări sau manifestaţiuni politice, s'a comis prădăciuni, jafuri sau distrugerii la o casă particulară (*Daloz*, Rép. v. amnistie No. 58).

Tot asemenea bă'ăile, violenţele asupra agenţilor forţei publice sau armate, atrupamentele, discursurile provocătoare, etc. nu pot fi amnistiate, dacă ele nu constituiesc un mijloc de pertractare a acţiunii politice.

Tot astfel şi cu omorurile sau asasinatele politice, când ele constituiesc un rezultat conex, cari a desăvârşit acţiunea politică.

Chestiunea prin urmare de a se şti, dacă faptele asupra cărora se invoacă amnistia sunt de presă sau politice, e o chestiune de drept, exclusivă de competenţa instanţelor de judecată, pe care vor aprecia-o în fiecare caz concret.

În special în delicturile politice, chestiunea prezintă mari dificultăţi, căci criteriul de distincţiune între delicturile politice şi cele de drept comun este foarte discutabil.

Caracteristica unui delict politic este determinată de un complex de împrejurări: *timpu*, când s'a comis infracţiunea, care a fost *intenţiunea* agentului, care a fost *mobilul* ce l'a determinat, în sfârşit *scopul* ce l'a urmărit. (Vezi *Haus*, *Principes généraux de droit pénal belge*, No. 346, p. 252; *Laborde*, *Cours de droit criminel*, No. 215; *Garraud*, *Précis*, No. 65, *Idem*, *Traité III*, No. 111 şi urm.; *Vidal*, *Cours*, No. 77, p. 90; *Tanoviceanu*, *Curs*, I, No. 499, p. 595; *C. Disescu*, *Curs de drept public român*, t. 2, p. 768; *Cas. II*, 459 din 13 Martie 1890; *Dreptul*, No. 26/90; *Cas. II*, 14 Martie 1901, *Carierul Judiciar*, 1901, No. 48; *C. ap. Buc. III*, 179 din 22 Ianuarie 1908, *Carierul Judiciar*, 1908, No. 16, cu nota Remus Benişache; *Trib. Teleorman*, s. I, sent. 13 Ianuarie 1916, în *Revista Penitenciară*, an. VIII, No. 7/921, cu nota noastră).

4. Art. 1 al. 3 vorbeşte numai de crimele şi delicturile săvârşite sau tentate de cetele sediţioase în anul 1918 în Transilvania, Banat, etc.

Quid de cele săvârşite, dar neisbutite?

Credem că ele nu pot fi excluse dela beneficiul amnistiei.

Deasemenea nici faptele conexe, comise cu ocaziunea unei sedijiiuni, când ele au servit ca mijloace de realizare, de pildă, bătăile, schinguirile, incendiile, distrugerile, violenţele asupra agenţilor forţei publice sau armate, discursurile sediţioase, provocările, injuriile, ofensele, etc. — nu pot fi excluse dela beneficiul amnistiei.

Chiar omorurile sau asasinatele, când ele sunt opera bandelor sediţioase, căci ele sunt datorite spiritului lor gregar, când responsabilitatea individuală

\*) Nota aceasta interesantă ca şi cea de sub decretul de grajire le-am reprodus după *Carierul Judiciar* No. 37 de la 29. Dec. 1922. Ele sunt datorite distincţiunii noastre jurist D-l E. C. Decusară.

este greu de stabilit, iar individul lucrează aproape în stare de subconștiență.

Însă dacă omorul sau asasinatul este opera unui individ, în afară de orice cealță sedicioasă, chiar dacă în comună sau județ s'ar fi declarat revoltă, autorul lor nu poate beneficia de amnistie. (*Daloz, Rép. v<sup>o</sup> Amnistie, loc. cit.; Mangin op. cit. No. 452; Le Sellyer, op. cit. No. 2166.*)

Contravențiunile săvârșite de supușii români la legea pașapoartelor (din 21 Martie 1912 și la Regulamentul ei din 31 Martie 1912), ca și abaterile dela ordonanțele comandamentelor militare privitoare la trecerea frontierei, în zona armatei, când sunt conexe cu alte fapte pedepsite de legile penale sau legile speciale de pildă, contrabandele vamale etc, nu pot beneficia de amnistie.

Această excepțiune este motivată de consideratiunea că aceste contravențiuni n'au servit decât ca mijloc de comitere a unui delict de drept comun.

6. În principiu amnistia se poate întinde nu numai asupra infracțiunilor, cari sunt în curs de judecată sau au fost judecate, dar și asupra acelor, cari n'au fost încă descoperite (cfr. *Mangin op. cit. No. 454, Sellyer op. cit. tom 5, No. 2167.*)

Decretul de amnistie adoptă acest principiu, pentru a face cât mai larg câmpul de aplicațiune al clemenței regale, așa că toate infracțiunile de mai sus, fie ele nedescoperite, în curs de cercetare, de instrucțiune, de judecată, pedepsite și executate, sau grațiate, beneficiază de amnistie.

De aci rezultă că:

Ministerul public nu mai poate să urmărească infracțiunile descoperite după darea amnistiei, însă care au fost comise anterior publicării decretului, ci el trebuie să claseze din oficiu afacerea. (Cfr. *Mangin, op. cit. No. 449.*)

Dacă urmărirea a fost începută în momentul publicării decretului de amnistie sau dacă s'a deschis acțiune după publicarea lui, Tribunalul singur este competent a hotări dacă acțiunea este sau nu stinsă. (Cfr. *Mangin, op. cit. No. 450.*)

Infracțiunile în curs de instrucțiune, dacă nu s'a dat o ordonanță definitivă, judecătorul de instrucțiune este competent de a decide, dacă poate intra în cadrul amnistiei.

Quid dacă Ministerul public a făcut opoziție la Camera de punere sub acuzare?

Judecătorul de instrucțiune fiind desesizat, Camera de punere sub acuzare este instanța competentă spre a statua dacă infracțiunea poate fi sau nu amnistiată.

Pentru infracțiunile în curs de judecată, instanța competentă a statua asupra infracțiunii este aceea investită cu judecarea ei.

Quid dacă s'a dat verdictul, însă condamnatul se găsește în termenul de a face recurs? Înalta Curte de Casație e competentă, căci amnistia fiind de ordine publică se poate invoca și direct în Casație.

Quid dacă condamnațiunea a rămas definitivă, însă nu s'a executat?

În acest caz condamnatul nu poate investi instanța decât pe calea extraordinară a contestațiunii la executare, — căci Ministerul public nu poate statua el însuși asupra faptului dacă intră sau nu în amnistie.

Quid în caz când pedeapsa a fost executată?

Condamnatul se va adresa instanței, care a

pronunțat pedeapsa în ultima instanță, spre a statua dacă fapta pentru care a fost condamnat beneficiază sau nu de amnistie.

Interesul condamnatului este de a șterge celelalte efecte ale condamnațiunii, de pildă: pierderea drepturilor politice, de pensie, etc.

Tot asemenea și pentru condamnatul care a fost grațiat de pedeapsă printr'un decret anterior, când faptul pentru care a fost condamnat cade sub beneficiul amnistiei, pentru a șterge celelalte efecte accesorii sau complementare a pedepsei.

Quid în cazul, când prin sentința condamnatore pe lângă pedeapsă se prevede cumulativ și amenda?

Beneficiul amnistiei se întinde și asupra amenzei, căci este un accesoriu al pedepsei.

Quid de provocatori? În acest caz mulți autori decid că atunci când provocațiunea neurmată de efect, este pedepsibilă, provocatorii nu pot beneficia de amnistie.

Quid de tănatori? În legislațiunile unde tănuirea este un delict distinct tănuitori nu pot beneficia de amnistie (Cfr. *Mangin op. cit.*)

Quid când faptul supus amnistiei constituie un delict succesiv, care se pertractează chiar după publicarea amnistiei, poate beneficia de efectele ei? De pildă, o sechestrare de persoane, care a început înainte de darea amnistiei, însă continuă și după aceea.

Doctrina a inclinat spre a nu admite beneficiul amnistiei (Vezi *Mangin, op. cit.*), pe temeiul că, un astfel de delict nu s'a desvârșit decât numai după darea amnistiei, — deci fiind comis ulterior, el nu poate intra în prevederile amnistiei.

Tot astfel ar fi cazul și pentru portul ilegal de decorat uni, arme, uniformă etc.

Noi credem că soluțiunea doctrinei, deși este exactă în principiu, însă din punctul de vedere al funcțiunii sociale al amnistiei, inclinăm spre soluția contrară, când asemenea fapte au contingențe cu delictul politice sau mișcări sedicioase.

În rezumat conchidem, că un decret de amnistie trebuie aplicat nu atât în litera, cât în spiritul lui; în conformitate cu principiile generale de drept penal, și amăsurat necesităților sociale și politice, cari au determinat clemența regală să arunce valul uitării asupra categoriilor de infracțiuni ce le cuprinde.

E. C. Decusară

## Decretul de grațiere

Publicat în Monitorul Oficial No. 155 din 15 Oct. 1922 p. 7089

Art. 1. — Acordăm grațierile, comutările și reducerile de pedepse prevăzute în articolele următoarele, pentru infracțiunile săvârșite până la data decretului de față, tuturor locuitorilor din întreaga țară, condamnați de instanțele penale — civile, ordinare sau extraordinare.

Art. 2. — Grațiem de pedeapsă pe toți cei condamnați până la trei luni închisoare inclusiv.

Art. 3. — Reducem la jumătate pedepsele celor condamnați la mai mult de 3 luni până la un an inclusiv, și a treia parte din



pedepsele celor condamnați la mai mult de un an până la 5 ani închisoare.

Micșorăm cu un sfert pedepsele celor condamnați la mai mult de 5 ani sau a căror pedeapsă de muncă silnică pe viața a fost comutată anterior prezentului decret în muncă silnică pe timp mărginit. Reducerea pentru aceștia se va aplica pedepsei în care fusese comutată cea de muncă silnică pe viață.

Art. 4. — Comuțăm la 30 ani muncă silnică socoliți dela data acestui decret, pedepsele celor condamnați la muncă silnică pe viață.

Art. 5. — Ertăm de plata amenzilor neîncasate încă, pe cei condamnați la amenzi cu caracter pur penal, ce nu depășesc 500 lei.

Art. 6. — Nu beneficiază de măsurile de clemență prevăzute în acest decret, funcționarii condamnați pentru sustracțiuni sau delapidări de bani publici; înfractorii condamnați pentru crimele de trădare sau de complot contra Suveranului sau siguranței Statului; cei condamnați pentru cumul de crime sau delict; recidiviștii în materie de crime sau delict, precum și indivizii cari au comis infracțiuni cu caracter de speculă sau acaparare ori de ce lege ar fi fost prevăzute sau pedepsite.

NOTĂ. — Decretul de mai sus acordă o grațiere colectivă pentru toate infracțiunile săvârșite până la data de 15 Oct. 1922, cu excepția celor dela art. 6, în tot cuprinsul României Mari, judecate în mod definitiv fie de instanțele penale-civile ordinare sau extraordinare.

1. Prin urmare dacă infracțiunea deși săvârșită anterior publicării decretului de grațiere, însă n'a intervenit o condamnățiune definitivă, nu pot beneficia de grație.

Quid, dacă condamnatul, care are încă drept de opoziție sau apel, însă expiră în momentul publicării decretului, poate el beneficia de grațiere?

Noi credem că poate beneficia de grațiere, căci sentința condamnatoare a rămas definitivă prin neuzarea dreptului de opoziție sau apel.

Aceși soluțiune se impune și în caz de recurs.

2. Condamnățiunea definitivă trebuie să fie pronunțată de instanțele penale ordinare (Jud. de ocol, Trib. Curși de apel sau cu jurați) sau extraordinare (consiliu de război, Curțile marșiale sau Comisiile speciale prevăzute de atâtea decrete legi).

3. Sunt exceptate dela beneficiul grațierii, conf. art. 6 din decret:

a) Funcționarii publici condamnați pentru sustracțiuni și delapidări;

b) Înfractorii condamnați pentru trădare sau complot contra Suveranului sau siguranței Statului conf. și titl. II. ad. c. j. mil.

c) Cei condamnați pentru cumul de crime sau delict;

d) Recidiviștii;

Prin recidivist nu se înțelege numai acei a căror stare de recidivă este constată judecătorește; ci toți acei cari se găsesc realmente în stare de recidivă legală indiferent dacă ministerul public, în lipsă de caziere la noi, sau instanța de judecată a omis să o constate sau n'a avut cunoștință, deși cel condamnat era în stare de recidivă legală, când s'a pronunțat hotărârile condamnatoare.

Prin urmare acești recidiviști nu pot invoca beneficiul grațierii.

e) Speculatorii și acaparatorii, fie pedepsiți de decretul-lege 2969—920, 673—919, fie de alte legi excepționale, de pildă: decr.-lege 1420—920 și legea din 14 Aprilie 1922, pentru speculatori de imobile; decr.-lege 2417—919 pentru imobilizarea recoltei grânelor, etc.

Trebuie să observăm însă, că suveranul a fost foarte darnic în acordarea grațierii, căci față de constatarea că în ultimul timp o sumă de infracțiuni arată o creștere îngrijitoare, ca: *fașurile, mituirile, traficurile de influență, abuzurile de putere, furturile cu violență, tâlhăriile la drumul mare, etc.* ar fi trebuit să fie și ele exceptate dela beneficiul grațierii.

4. În ce privește grațierea, decretul de mai sus prevede:

a) O remitere totală de pedeapsă pentru cei condamnați până la trei luni de închisoare inclusiv.

Însă, în acest caz, instanța de care pedeapsă va ține samă, de cea legală sau cea judiciară?

Deși chestiunea poate fi discutabilă, însă credem că la remiterea pedepsei trebuie să se considere pedeapsa pe care a pronunțat-o judecătorii, căci această pedeapsă este singură care arată în concreto gravitatea faptului în raport cu împrejurările în care s'a comis. (Vezi asupra chestiunii V. Dongoroz, Calificațiune legală sau judiciară? în *Revista penitenciară* No. 8921 și autori citați).

b) O reducere:  $\frac{1}{2}$  pentru cei condamnați dela 3 luni până la 1 an;  $\frac{3}{4}$  pentru cei condamnați dela 1—5 ani închisoare corecțională;  $\frac{1}{4}$  pentru cei condamnați mai mult de 5 ani închisoare corecțională sau a căror pedeapsă a fost comutată în muncă silnică pe timp mărginit (5—20 ani).

În acest din urmă caz însă redactarea cam sumară a alin. 3 poate da loc la mari dificultăți practice: Reducerea pedepsei se va opera asupra pedepsei comutate sau asupra celei executate în intervalul dela comutare până la grațiere?

De pildă, lui X i-s'a comutat pedeapsa la 20 ani muncă silnică printr'un decret anterior, însă dela data comutării până la grațiere a trecut 5 ani. Dacă reducerea se va opera asupra pedepsei comutate, 20 de ani atunci condamnatul va mai avea să execute încă 5 ani, însă dacă se va opera reducerea asupra pedepsei executate până la data publicării decretului, atunci va mai avea de executat 3 ani și 8 luni.

Față cu textul art. 3 ar părea că autorul decretului a înțeles ca reducerea să se opereze asupra pedepsei în care a fost comutată, indiferent de pedeapsa executată de la comutare până la data grațierii.

Însă această soluție ni se pare excesivă, dacă ne punem pe principiul că grațierea este acordată în favorul condamnatului, în cât noi inclinăm spre soluțiunea contrarie, ce ar părea că reesă din redacțiunea art. 3 din decret,

c) Comutarea pedepsei de muncă silnică pe viață la 30 ani. (v. regal).

Credem că este o eroare de tipar în redacțiunea art. 4, căci atunci, când se comutează o pedeapsă perpetuă, cum este munca silnică pe viață, într-o pedeapsă temporară, cum este munca silnică pe timp mărginit, nu poate să excedă maximumul de 20 de ani, potrivit art. 7 al. 2 c. p. (Vezi *Garraud, Traité*, II, p. 643 (ed. III-a).

Altfel grajiera n'ar avea decât un efect iluzoriu, căci n' mediu viața unui individ abia atinge astăzi 40 de ani.

Se poate însă ca Suveranul comutând pedeapsa din perpetuă în temporară, să fixeze un termen sub maximumul indicat de art. 7 al. 2, ceea ce de obicei se întrebuintează în grajierele individuale.

5. În art. 5 se mai prevede eratarea de plata amenzilor pentru cei condamnați la amenzi pur penale, când nu depășesc suma de 500 lei.

Prin amenzi pur penale se înțeleg amenzile care au adevăratul caracter al unei pedepse, fie ele prevăzute de codul penal, fie de alte legi speciale, unde o sumă de delicta contravenționale sunt sancționate cu pedeapsa amenzii; prin urmare se exclude beneficiul grajierii amenzile pur fiscale, sau ficele care au un caracter mixt, prevăzute mai cu seamă de o sumă de decrete-legi excepționale.

Noi credem însă, că ar fi fost mai preferabil sistemul ca amenzile să nu fi fost ertate, mai cu seamă acum, când deprecierea monezei, a contribuit atât de mult la ineficacitatea amenzilor penale.

E. C. Decusară

## Aplicarea Reformei Agrare în Ardeal

### Alcătuirea Comitetului Agrar

Încuiera alineatelor 1 până la 15 inclusiv, din art. 37 al. legii pentru reforma agrară din vechiul regat (Mon. Of. No. 164 din 28 Octombrie 1922)

Art. I. — Art. 37. Organele de aplicare sunt:

1. Comitetul agrar;
2. Comisiunea județeană de expropriere;
3. Comisiunea de ocol pentru expropriere.

I. — Pe lângă ministerul agriculturii și domeniilor se înființează un organ superior numit „comitetul agrar” servind ca instanță de revizuire și ca organ consultativ al ministerului.

Comitetul agrar se compune din 12 membri numiți prin decret regal, pe termen de 5 ani, după propunerea ministrului agriculturii și domeniilor, autorizat printr'un jurnal al consiliului de miniștri.

Membrii numiți vor fi aleși dintre magistrați, juriști și specialiști în agronomie sau științe economice.

Magistrații în funcțiune la Înalta Curte de casație și justiție sau la Curțile de apel, pot fi numiți membri ai comitetului agrar, continuând în același timp și serviciul lor în magistratură.

Ministrul agriculturii și domeniilor este de drept președinte al comitetului agrar. El desemnează prin decizie ministerială ca vice-președinți doi din cei 12 membri din comitet.

Funcționarea actualilor membri încetează din ziua promulgării legii de față.

Comitetul agrar va forma din sânul său trei secțiuni:

Una pentru vechiul regat, a doua pentru Transil-

vania, Crișana și Maramureș și a treia pentru Bucovina.

În regulament se va determina numărul membrilor secțiilor.

Un membru poate face parte din mai multe secțiuni.

Aceste secțiuni sunt create numai în scopul ca, chestiunile din finutul respectiv supuse judecării comitetului agrar să fie în prealabil examinate de ele cu obligațiunea de a referi în scris comitetului de rezultatul studiului lor.

Judecata însă, a acestor chestiuni intră numai în competența comitetului agrar.

Comitetul agrar este legalmente constituit pentru judecată când sunt prezenți cel puțin șase din membrii săi.

El poate judeca într'unul sau două complete, afară de cazul când ministrul ar cere ca anumite chestiuni să se judece cu cel puțin două treimi din numărul membrilor comitetului agrar.

Ședințele se prezidează de către președinte, vice-președinți, iar în lipsa acestora de către cel mai în vârstă din membrii prezenți.

Hotărârile se pronunță cu majoritatea absolută a voturilor membrilor prezenți la judecată.

Comitetul agrar are ca competență;

a) Judecarea cererilor de revizuire cu privire la hotărârile definitive ale instanțelor de fond în materie de expropriere, însă limitată numai la cazurile de violarea legii sau greșita ei interpretare;

b) Revizuirea în materie de împroprietărire a tabloanelor celor îndreptățiți însă numai în vechiul regat în cazul prevăzut de art. 90 al. legii agrare din regat.

Cererile de revizuire se fac de părțile interesate care au figurat la instanța care a pronunțat hotărârea care se atacă cu revizuire sau de reprezentanții Statului.

Cererea de revizuire se adresează președintelui comitetului agrar în termen de două luni dela pronunțarea hotărârii care se atacă cu revizuire.

Pentru hotărârile pronunțate înainte de promulgarea acestei legi, termenul de două luni începe dela această promulgare.

Cererea trebuie să fie motivată cu arătarea tuturor motivelor de drept și de fapt pe cari se întemeiază și să i se alăture toate actele doveditoare.

Cererile neintroduse în termen sau nemotivate sunt nule și neavenite.

Comitetul agrar judecă fără citarea sau ascultarea părților ci numai în camera de consiliu, pe baza actelor din dosar.

Dacă comitetul agrar admite în principiu revizuirea, el judecă apoi fondul hotărând bazele după cari lucrarea de expropriere sau împroprietărire trebuie făcută.

Hotărârea pronunțată se trimite în copie aceleiași comisiuni județene sau comitetului de ocol, cari au pronunțat hotărârea definitivă, pentru a o executa, dresând proces verbal de executare în trei exemplare, din cari unul se va trimite comitetului agrar, unul se va da părții interesate și al treilea se va păstra la dosarul afacerii.

Hotărârile comitetului agrar sunt definitive și executorii.

Ele nu se pot ataca pe nici un fel de cale, ordinară sau extraordinară, și nici de contestație sau anulare fie înaintea justiției, fie în orice alt loc.

Comitetul agrar mai este și organul consultativ



al ministerului agriculturii și domeniilor în toate chestiunile ce îi sunt conferite prin diferitele dispozițiuni ale legii agrare sau cari îi vor fi supuse de ministru, cu privire la lucrările de expropriere, improprietărire și sporirea producțiunii agricole.

În această calitate el dă simple păreri, cari nu leagă pe ministru, afară de avizele ce ar da în cazurile în cari dispozițiunile din legile agrare ar prevedea că hotărârea ministerului trebuie să fie conformă cu avizul comitetului agrar.

Art. II. — Hotărârile pronunțate de comitetul agrar până la promulgarea legii de față rămân valabile.

*Lucrările pendinte la secțiunile d'n Cluj și Cernați se vor înainta împreună cu dosarele președintelui comitetului agrar.*

Art. III. — Textul astfel modificat se va introduce în art. 37 din legea pentru reforma agrară din 14 Iulie 1921 și va înlocui actualele aliniate 1 până la 15 inclusiv ale aceluși articol. Restul aliniatelor din art. 37 privitoare la comisia județeană și cea de ocol rămân neschimbate.

Art. IV. — *Dispozițiile legii de față se aplică cu privire la reforma agrară, atât în vechiul regat, cât și în Bucovina și în Transilvania, Banat, Crișana și Maramureș și vor face parte integrantă din legile agrare respective.*

Art. V. — Orice dispozițiuni ale legilor agrare pentru vechiul regat promulgată la 14 Iulie 1921, pentru Transilvania, Banat, Crișana și Maramureș promulgată la 23 Iulie 1921, și Bucovina promulgată la 25 Iulie 1921, contrarii legii de față, sunt și rămân abrogate.

Art. VI. — Un regulament special de administrație va desvolta aplicarea dispozițiunilor de mai sus.

## Regulament

(Publicat în Mon. Of. No. 167 din 1 Nov. 1922.)

Articolele 56, 57, 58, 59, 60 și 61 din regulamentul pentru aplicarea reformei agrare în Transilvania, Banat, Crișana și Maramureș publicat în „Monitorul Oficial” No. 174 din 4 Novembre 1921 cu Decretul Regal No. 4344 din 1921, se desființează și să înlocuiesc cu următoarele:

Art. 56. — Pe lângă ministerul agriculturii și domeniilor se înființează un organ superior numit „Comitetul Agrar” servind ca instanța de revizuire și ca organ consultativ al Ministrului.

Comitetul Agrar se compune din 12 membri numiți prin Decret regal pe termen de 5 ani după propunerea ministerului agriculturii și domeniilor autorizat printr'un jurnal al consiliului de miniștri.

Membrii numiți vor fi aleși dintre magistrați, juriști și specialiști în agronomie sau științe economice.

Magistrații în funcțiune la înalta Curte de Casație și Justiție sau la Curțile de Apel pot fi numiți membri ai comitetului agrar, continuânduși în același timp și serviciul lor în magistratură.

Ministerul Agriculturii și Domeniilor este de drept președinte al comitetului agrar. El desemnează prin deciziune ministerială ca vicepreședinți doi din cei 12 membri din comitet.

Comitetul agrar va forma din sânul său trei secțiuni: una pentru vechiul Regal compusă din 6 membri, a doua pentru Transilvanie, Banat, Crișana,

și Maramureș având 5 membri și a treia pentru Bucovina cu trei membri.

Un membru poate face parte din mai multe secțiuni.

Secțiunile examinează în prealabil chestiunile din ținutul respectiv, cari sunt supuse judecării comitetului agrar și au obligațiunea de a referi în scris comitetului de rezultatul studiului lor.

Judecata acestor chestiuni însă intră numai în competența completului Comitetului Agrar.

Comitetul agrar este legalmente constituit pentru judecarea când sunt prezenți cel puțin 6 din membrii săi.

Comitetul poate judeca într'unul sau două complete, afară de cazul când ministrul ar cere ca anumite chestiuni să se judece cu cel puțin două membri din numărul membrilor comitetului agrar.

Ședințele se prezidează de către președinte vice-președinte, iar în lipsa acestora de către cel mai în vârstă dintre membrii prezenți.

Hotărârile se pronunță cu majoritatea absolută a voturilor membrilor prezenți la judecată.

Hotărârile comitetului vor fi motivate și se vor transcrie într'un registru special.

Ele sunt privite ca acte colective ale întregului comitet. Toți membri prezenți la ședință vor trebui să semneze hotărârea ce s'a dat de majoritate.

Pentru serviciul său interior comitetul, agrar își poate alcătui un regulament special.

Art. 57. — Comitetul agrar are ca competență:

Judecarea tuturor cererilor de revizuire cu privire la hotărârile definitive ale instanțelor de fond în materie de expropriere, însă limitate numai la cazurile de violare a legii sau greșita ei interpretare.

Cererile de revizuire se fac de părțile interesate, cari su figurat la instanța, care a pronunțat hotărârea, care se atacă cu revizuire, sau de reprezentanții Statului.

Dacă Comitetul Agrar admite în principiu revizuirea, el judecă apoi fondul hotărînd bazele după cari lucrarea de expropriere sau improprietărire trebuie făcute.

Hotărîrea pronunțată de comitetul agrar se trimite în copie aceleași comisiuni județene sau comitetului de ocol care a pronunțat hotărîrea definitivă, și aceasta este datoare a executa hotărîrea comitetului agrar, dresând proces-verbal de executare în trei exemplare, din care unul se va trimite comitetului agrar, unul se va da părții interesate și al treilea se va păstra la dosarul afacerii.

Hotărârile comitetului agrar sunt definitive și executorii.

Ele nu se pot atăca pe nici un fel de cale ordinară sau extraordinară și nici de contestație sau anulare, fie înaintea justiției, fie în orice alt loc.

Art. 58. Revizuirea se poate admite pentru violarea sau greșita interpretare a legii.

Cererea de revizuire se adresează președintelui comitetului agrar în termen de două luni dela pronunțarea hotărîrei care se atacă cu revizuire.

Pentru hotărârile pronunțate înainte de promulgarea legii din 28 Octombrie 1922, termenul de două luni începe dela aceasta promulgare.

Cererea trebuie să fie motivată cu arătarea tuturor motivelor de drept și de fapt, pe cari se întemeiază și să i-se alăture toate actele doveditoare.

Cererile neintroduse în termen, sau nemotivate sunt nule și neavenite.

Art. 59. Comitetul agrar reglementează competența instanțelor de expropriere când s'ar ivi conflict între ele din cauza reunirii a 2 moșii potrivit art. 11. sau în orice alte cazuri.

El poate suspenda în total sau în parte executarea unei hotărâri definitive de expropriere, dacă s'a cerut revizuirea ei.

Comitetul agrar judecă fără citarea sau ascultarea părților ci numai în camera de consiliu pe baza actelor din dosar.

Art. 60. — Comitetul agrar hotărăște în chip definitiv asupra comasării, schimburilor și retrocedărilor de terenuri, asupra caracterizării regiunilor, atât din punct de vedere al situațiunii geografice cât și din punct de vedere al desimeii populațiunii.

Art. 61. — Comitetul agrar este deasemenea și organul consultativ al ministerului agriculturii și domeniilor în toate chestiunile ce îi sunt conferite prin diferite dispozițiuni a legii agrare sau cari îi vor fi supuse de ministru, cu privire la lucrările de expropriere, improprietărea și sporirea producțiunii agricole.

În calitate de organ consultativ, comitetul agrar dă simple păreri cari nu leagă pe Ministru, afară de avizele ce ar dar în cazurile în cari dispozițiunile din lege ar prevedea ca hotărârea ministerului trebuie se fie conformă cu avizul Comitetului agrar.

*Notă.* Funcționarea și compunerea Comitetului Agrar așa cum s'a făcut prin modificarea art. 37 din legea R. A. din vechiul Regat, cu atribuțiunile prevăzute și prin regulamentul, era o necesitate, dacă ținem mai ales seamă de caracterul urgent al aplicării acestei legiuiri.

Potrivit art. 57 din legea R. A. din Ardeal și art. 56, 57, 58, 59, 60 și 61 din regulamentul ei *actualmente desființate*, exista o secțiune a Comitetului Agrar pentru Transilvania cu sediul la Cluj, care lucra în acest oraș. Hotărârile sale însă nu aveau un caracter definitiv, trebuind a fi supuse aprobării ulterioare a Ministrului Agriculturii din București. Acest procedeu de târâgănire era impus de dispozițiunile art. 59 din regul. *desființat* potrivit cărora numai Ministrul putea supune examinării Comitetului Agrar cererile de revizuire cu privire la hotărârile definitive de expr. și improprietărea. Actualmente aceste cereri se adresează direct președintelui Com. Agrar din București și noua modificare precizează că nu există de cât un singur Com. Agrar cu sediul în București cuprinzând în sânul său secțiuni de referare pentru Regat, Ardeal și Bucovina. Rostul acestor secțiuni este acela de a studia pe regiuni dosarele supuse revizuirii Comitetului ca instanță supremă și unică de judecată care, singur și numai în complexul de șase membri cel puțin are atribuție a pronunța hotărâri judecătorești valabile. Comitetul Agrar din Cluj a fost desființat, toate lucrările pendente au fost centralizate la București, unde prin mărirea grefei și cu noui judecători numiți va funcționa pentru Regat, Bucovina și Transilvania ca singură înaltă in-

stanța de revizuire în materie de aplicare a legii agrare. În locul vechilor membri componenți ai Comitetului Agrar a căror funcțiuni au încetat odată cu promulgarea noii modificare a legii, au fost numiți alții în număr numai de 12 și alesi în persoana Prim președintelui, 2 președinți de secție și 3 consilieri dela Inalte Curte de Casație din București; iar restul specialiști în materie Agrara reprezentând vechiul regat și provinciile alipite conform textului modificat. Alcătuirea Comitetului Agrar cu jumătate din cei mai înalți magistrați a țării, toți cu sediul în București și nelipsiți de la lucrări este o măsură utilă și logică. Utilă căci legea trecând peste prev. art. 115 din legea de organ, judecătorescă din regat, a permis compunerea comitetului din magistrați în activitate de serviciu transformându-l aproape într'o secțiune specială a Curții de Casație. Trebuia să fie astfel, dacă ținem seamă că atribuția principală a acestei supreme instanțe este judecarea cererilor de revizuire privitoare la hotărârile definitive a Comisiunilor de expropriere și improprietărea de ocol și județiene, care prezidate de magistrați sunt instanțe de fond în aceasta materie. Logică de oarece aceste instanțe de fond fiind conduse de magistrați și instanța supremă de Casare trebuia alcătuită la fel.

Măsura aceasta înțeleaptă este și equitabilă de oarece membrilor componenți cu atâta răspundere, li-se va ușura traiul prin justa retribuție a serviciilor prestate, aceasta cu privire la salariile magistratilor atât de reduse mai ales în scumpețea Capitalei. Acest comitet ar fi putut cuprinde încă și mai mulți membri și deci și magistrați din Capitală apreciind atât punctul acesta de vedere, cât și afacerile pendente, care sunt foarte multe considerând urgența soluționării lor și interesul general al țării pentru executarea grabnică a legii de reformă agrară cu caracter vremelnic.

Tot în vederea acestei urgențe care e de esența legii de reformă agrară, noua modificare prevede că Comitetul Agrar judecă fără citarea și ascultarea părților, prin urmare nepuțința acestora de a fi reprezentați prin avocași. Măsura numai în aparență pare o nedreptate, deoarece hotărârile fiind date în Camera de Consiliu avocații n'au ce căuta, putând formula în scris ca la Casație și în numele celor interesați toate motivele de calcare și violare de lege. Desbaterile orale ar prelungi inutil soluția, de vreme ce toate elementele de fapt și de drept sunt conținute în dosare alcătuite judecătorește și care în prealabil sunt complect studiate de un membru referent al Comitetului, care face parte din Comisia regională respectivă. Mai mult, în scopul practic al accelerării lucrărilor, Comitetul Agrar ca instanța supremă de revizuire nu urmează sistemul casatoriu de trimitere al procedurii civile române, ci procedura germană și ungară, conform căreia admițând în prin-

cipiu revizuirea evocă însuși fondul și hotărăște bazele după care lucrarea de expropriere sau improprietărilor trebuie făcută. Trimite apoi această hotărâre instanțelor de fond ce au pronunțat hotărârea adică Comisiunilor de ocol sau județene după cum hotărârea a ramas definitivă prin neapelare sau în apel, care sunt datoare a executa deciziunile Comitetului Agrar, cea ce e o măsură practic juridică și o câștigare de timp.

Nici legea modificată și nici regulamentul nu precizează care e procedura de judecată ce are de urmat Comitetul Agrar ca unică instanță supremă în materie de reformă agrară și care este chemat în același complecturi să decidă asupra espropriierilor urmate atât în Regat cât și în Bucovina și Transilvania.

Art. 78 din legea R. A. din Ardeal spune: *In ce privește procedura, până la unificarea legislației, se vor aplica analog atât înaintea Comisiunii de ocol și județene cât și înainte Curții de Apel, norme procedurii civile în vigoare.*

Cu alte cuvinte înaintea Comitetului Agrar vor veni dosare în care s'au urmat regulile a trei feluri de procedură civilă: Ungară, Austriacă și română. Pe care din ele o va urma înalta instanță: una singură sau va urma trei feluri de proceduri conformându-se regulilor de procedură pe care le va găsi că s'au urmat în dosarele respective?

Și vorbim numai de expropriere de oarece atât după textul legii modificat, cât și conf. regulamentului, hotărârile de fond numai în ce privește exproprierea moșiilor din Ardeal și Bucovina pot fi atacate cu revizuire înaintea Comitetului Agrar, iar nu și hotărârile de fond în privința tablourilor de improprietărire.

Aceasta spre deosebire de vechiul Regat unde hotărârile de fond atât cele relative la expropriere cât și la improprietărire pot fi atacate cu revizuire.

O altă chestiune trecută sub tăcere de lege și regulament ar mai fi și următoarea:

Art. 48 din L. R. A. din Ardeal arată că prețul cu care se plătește pământul expropriat se fixează în ultimă instanța de Curtea de Apel; iar art. 49 spune: *Hotărârile aceste pot fi atacate în termen de trei luni de la ultima pronunțare înaintea Inaltei Curți de Casație pentru violarea acestei legi numai de către Ministerul Agriculturii prin Prorurorul General de pe lângă Inalta Curte; Curtea de Casație va judeca în secțiuni unite citând părțile și Min. Agriculturii, considerând afacerea urgentă.*

Întrebarea este dacă față cu actuala alcătuire a Comitetului Agrar făcută pentru 5 ani, între membrii componenți ai căruia intră Prim președintele, 2 președinți de secție și consilieri ai Inaltei Curți de Casație, acești judecători mai pot lua parte la compunerea secțiilor unite, când suprema instanță va fi

chemată să se pronunțe în cazurile prevăzute de art. 49 din legea agrară? Desigur că rezolvirea chestiunii este de resortul Inaltei Curți pe care o va hotărâ când se va pune. Totuși cazuri când Comitetul Agrar a hotărât în cauze care apoi vor veni înaintea Casației în privința prețului exproprierei vor fi destule. Noua modificarea a legii ar fi putut preveni astfel de eventualități sau să fi dat tot în căderea Comitetului Agrar rezolvarea supremă și asupra prețului.

Pe lângă aceste observații relative la rolul Comitetului Agrar ca instanța supremă de judecată, acesta mai este totodată și organul consultativ al Ministerului de Agricultură, care conf. art. 138 al alt. L. R. A. din Ardeal, este executorul acestei legiuri.

Relativ la avizul pe care îl dă Comitetul Agrar în această a doua a lui chemare la cererea Ministrului de Agricultură, rezultă din lege și regulament că acest aviz leagă pe Ministru când el este cerut de lege ca în cazurile prevăzute de art. 4 al III. 6 al IX lit. a, 7 lit. d, 8 lit. c, 9, 15, 18, 22 al III, 24 al II. lit. c, 36. În celelalte cazuri este numai o consultație, simple păreri emise de înalta instanța și nu leagă pe cel ce le-a cerut.

V. M. Dim.

## CIRCULĂRI

Ministerul Agriculturii și Domeniilor. Direcțiunea generală Cluj.

*Către Președinții Comisiunilor de ocol și județene de expropriere relativ la interpretarea legii de reforma Agrară d'n Ardeal.*

No. 15112 R. A. din 29 Iulie 1922.

În conformitate cu dispozițiunile art. 138 din legea pentru reforma agrară din Transilvania, Banat, Crișana și Maramureș și pentru a lămurii întrebările ce ni s'au făcut de unele comisiuni cu privire la exproprierea proprietăților *absenteștilor*, și la modul de procedare în cazul când folosința proprietății aparțin unei persoane iar fondul alteia.

Am onoare a vă da mai jos instrucțiunile pe care legea ne îndreptățește a vile da cu privire la aceste chestiuni:

I. Proprietățile supuse exproprierei aparținând ori căror persoane care dela 1 Decembrie 1908 și până la depunerea legii (23 Martie 1921) au lipsit din țară fără să aibă vre-o însărcinare oficială, *indiferent de naționalitate sau de domiciliu actual*, trebuie considerate ca proprietăți aparținând *absenteștilor* și prin urmare din aceste proprietăți acele care ar trece de 50 jugăre în conformitate cu art. 6 al. c. se expropriază în întregime pământului lor rural.

Prin pământ rural se înțelege tot pământul, fie de cultură, fie de pășune, fânețe, vii, livezi, păduri, intravilane etc., în fine totul, afară de clădirile cu parcurile și împrejurimile lor.

Prin urmare nu trebuie să se fină în seamă cererile de dispensă de expropriere ca *absenteist* a acelora care ar pretinde că nu au fost sau nu sunt cetățeni români, întru cât legea arată că *absenteismul* constă în lipsa proprietarului din țară în inter-

valul fixat de ea, fără a se ocupa de naționalitatea proprietarului.

De altminterlea nici nu se putea hotărâ de legiuitor în alt chip de cât cum a făcut, adică de a pune pe orice proprietar străin pe un picior de egalitate cu proprietarul român, neputând fi unul mai favorizat de cât celălalt.

Nu pot fi considerați ca *absenteiști* persoanele morale domiciliată peste granița proprietare de moșii întru cât art. 6 al. c. nu prevede de cât pe proprietarii persoane fizice.

Proprietățile unor asemenea persoane se vor expropria însă în total, potrivit art. 6 al. a. în care se arată ce se exceptează din expropriere.

II. De asemenea ni s'a semnalat cazul când nuda proprietate aparține fie unei persoane morale, fie unui particular, iar folosința aparține altei persoane cu titlu de uzurfruct, servitute, embalic sau în orice alt mod.

În asemenea cazuri dacă Statul crede că trebuie să se facă expropriere, trebuie expropriată proprietatea absolută, adică și dreptul nudului proprietar și dreptul celui care are folosința sub orice titlu, rămânând ca despăgubirea ce se va acorda pentru fondul întreg ca plină proprietate să se împartă între nudul proprietar și cel care avea vre-un drept de folosință conform drepturilor lor respective.

No. 16126 R. A. din 14 Aug. 1922.

Aducându-se la cunoștință că articolului 6 lit. c. privitor la absenteiști i se dau de către unele Comisiuni interpretări diferite, și ca urmare a circularei noastre Nr. 15112—1922.

Vă rugăm ca atunci când vi se prezintă asemenea cazuri să țineți seamă de următoarele dispozițiuni:

I. Art. 6 lit. c, spune că absenteist în sensul legii este proprietarul care dela 1 Decembrie 1908 și până la depunerea legii (23 Martie 1921) a lipsit din țară fără să aibă vre-o însărcinare oficială în străinătate.

Cu alte cuvinte pentru a nu fi socolit ca absenteist și prin urmare supus dispozițiunilor mai sus arătate, în privința exproprierii totale trebuie ca proprietarul să fi locuit permanent în țară în intervalul dela 1 Decembrie 1918 și până la depunerea legii — 23 Martie 1921.

Fiindcă legea nu face nici o deosebire în privința calității de cetățean a proprietarului, urmează dela sine că este indiferent dacă el este cetățean român ori străin și prin urmare nici d-voastră nu veți face o asemenea deosebire în aplicarea legii.

Întucâi dar, locuința permanentă în țară în intervalul de mai sus este cerută de lege, d-voastră nu veți putea ține seamă de nici o dovadă care ar fi de să probeze că proprietarul dacă nu a fost în țară în tot timpul, a fost însă o parte de timp din acest interval.

Singura excepțiune este când proprietarul a avut însărcinare oficială și care bineînțeles nu poate fi socolită ca atare de cât când vi se va dovedi că emană dela guvernul român.

Deasemenea nu veți face nici o deosebire între proprietarul absenteist major sau minor, întrucât legea în art. 6 lit. c. nu o face.

Atunci când legiuitorul a voit să favorizeze pe minorii a spus categoric așa cum se prevede în art. 7 lit. d, excepțiune care însă nu se face în art. 6 lit. c.

III. Unele comisiuni au cerut lămuriri asupra aplicării ultimului alineat din art. 6 lit. c.

Prin acest alineat legiuitorul a înțeles că o moșie care are o întindere până la 50 jug. să nu fie expropriată chiar dacă proprietarul este absenteist.

Nu s'a înțeles însă că atunci când moșia întrece 50 jug. să nu se exproprieze în întregime, ci să se rezerve proprietarului 50 jug. Prin urmare orice proprietar a cărui moșie întrece 50 jug. se expropriează în întregime fără a se lăsa nimic proprietarului.

IV. În fine am fost întrebați asupra înțelesului cuvintelor „pământ rural“ care se expropriează în întregime aparținând absenteiștilor și prevăzute în art. 6 lit. c.

După cum v'am comunicat și prin circulara noastră Nr. 15112—922 prin „pământ rural“ se înțelege tot pământul fie arabil, fie pășune, fânețe vii, livezi, păduci, intravilane, etc. în fine totul, afară de clădiri cu parcurile și împrejurimile lor, care deși pot fi expropriate, totuși nu se vor expropria decât atunci când găsindu-se de Stat că îi sunt necesare într-un scop de interes general, economic, cultural, social sau industrial, cere prin reprezentanții săi să exproprieze și clădirile aflătoare pe moșie în total sau în parte.

## JURISPRUDENȚA STABILITĂ

De

### INALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTITIE

#### Complexul pentru Ardeal și Bucovina

##### SECȚIUNEA I.

Deciziunea No. 1011/922 Bucovina Dos. No. 1637/922

Legea of. de închiriere. Aplicarea ei în Bucovina. Interpretare.

Proprietarul A) a caselor No. 324 din orașul Suceava—Bucovina a închiriat un local în acele case lui B) direct, fără mijlocirea oficiului de închiriere competent, cu violarea art. 1 din legea of. de înch. (M. O. III—1921) Of. de înch. Suceava a dat decizie denumind-o *sentință* prin care a condamnat atât pe A) cât și pe B) la amendă de câte 1000 lei cont. art. 19 legea Of. de înch.

Ambii condamnați au făcut apel la tribunalul Suceava care a dat deciziunea 1986/922 și prin care neadmitând apelurile făcute de A) și B), a aprobat deciziunea of. de înch. Suceava.

Contra hotărârei tribunalului ca instanță de Apel B) a introdus un mijloc de atac în Casație intitulat „*petiție în revizuire*“ pe care instanța de apel socolind-o ca revizuire în sensul disp. art. 502. pr. civ. buc. și legea din 29/7/1921 Mon. Of. 97, revizuirea în contra deciziunii instanței II-a aprobătoare a sentinței instanței întâia nu are loc.

Asupra recursului făcut de B) în contra hotărârei de inadmisibilitate a acestei căi de atac a Tribunalului Suceava, s'a pronunțat *Inalta Curte de Casație S. I.* (Complexul pentru Ardeal și Bucovina) în ședința de consiliu de la 10 Oct. 1922, după referatul d-lui Consilier Dr. E. Mindicewski cum urmează:

#### Curtea deliberând

Asupra motivului unic de recurs desvoltat în sensul greșitei interpretări a legii când instanța de apel a declarat obiectul litigiului ca neavând o valoare mai mare decât 1000 lei — suma cu care recurentul a fost amendat — și a respins revizuirea denumită „*petiție în revizuire*“, introdusă de recurent în contra deciziunii tribunalului ca instanță de Apel din 18—7 1922 No. B. c. III. 198—22.

Considerând că oficiile de închiriere înființate

în baza legii, din 23 Iulie 1921 Mon. Of. No. 111. după organizarea și funcțiunea lor în comisiuni compuse în majoritate de persoane, cari nu au calitatea de judecători, cum și subordonarea lor Ministerului de interne sunt a se socoti ca *autorități administrative*, cu toate, că au dat în atribuțiunea lor nu numai închirierea și rechiziționarea mobilelor de închiriat, dar mai ales și fixarea chiriei;

Considerând că deși legea menționată pentru inf. of. de înch. cum și regulamentul la acea lege publicat în Mon. Of. No. 120—21 (art. 14. resp. art. 48.) admit contra deciziunilor oficiilor de închiriere apelul la tribunal ca mijlocul legal de atac, aceasta nu înseamnă, decât organizarea specială, că asupra deciziunii unei autorități administrative judecă în instanța a doua tribunalul, deci instanța judecătorească.

Considerând mai departe, că nici legea pentru inf. de of. înch. nici regulamentul la acea lege nu conțin dispozițiuni, cari ar regula procedura în apel sau ar stabili norme asupra căiei de atac în instanța supremă, urmează că aceste chestiuni sunt a se judeca după legiuirea *teritorială* în vigoare în provincia sau pe teritoriul situațiunii imobilului ce e în speță obiectul lucrărilor oficiului de închiriere, deci în cazul de față după procedura civilă în vigoare în Bucovina, unde e situat acel imobil.

Considerând, că conform cu dispozițiunea §§-lor 461 și urm. al proc. civ. Buconvinene apelul în sensul acelei proceduri civile, cum și procedura întocmite în secțiunea I a părții IV-a aceleiaș procedurii civile nu se admit decât numai în contra *sentințelor date în prima instanță de o autoritate judecătorească*, dintr-o parte conform cu considerentele de mai sus oficiile de închiriere nu se pot socoti.

Considerând că deci apelul, despre care se vorbește în legea pentru inf. of. de înch. cum și în regulamentul la acea lege nu egalează apelului întocmit în secțiunea I. părții a IV-a din proc. civ., de unde urmează că dispozițiunile din secțiunea menționată a proc. civile nu se aplică în procesele regulate prin legea pentru of. de înch. și regulamentul la acea lege.

Considerând, că apelul legii pentru inf. of. de înch. și regulamentul cu ajutorul interpretărei conform §-lui 7 din codul civil, mai curând se poate asimila cu *recursul*, întocmit în secțiunea a III-a a părții a IV-a a procedurii civile, dacă se ia în seamă că legea pentru inf. oficiilor de înch. nici regulamentul ei pentru deciziunile oficiilor nu dispun forma solemnă a sentinței în afară de aceea că o sentință în sensul proc. civ. bucov. nu se dă, decât numai de o instanță judecătorească.

Considerând, că așa fiind faptul că oficiul de închiriere a dat deciziunii sale denumirea „sentință” fără a observa forma solemnă a sentințelor judecătorești nu are nici o importanță, cum nici faptul că tribunalul ca instanță de apel, trecând cauza în registrul pentru apeluri, a ținut o desbatere publică și-a dat deciziunea sa în forma solemnă a sentințelor judecătorești neatingându-se prin această procedură necorespunzătoare legii, nici un drept al părților interesate de unde urmează, că mijlocul de atac în contra deciziunii tribunalului în cauzele prevăzute în legea pentru inf. of. de înch. și în regulamentul la acea lege, nu este reviziunea despre care se vorbește în secțiunea a II a a părții a IV-a,

din proc. civ. și care nu se admite decât numai în contra deciziunilor date de către instanța de apel în forma solemnă a sentințelor judecătorești; ci mai ales *recursul* în reviziune despre care e vorba în §-ul 528 din proc. civ. și care conform aceleiaș dispozițiuni nu se admite în contra hotărârilor autorităților judecătorești de a doua instanță prin cari s'a confirmat hotărârea atacată a primei instanțe.

Considerând, că luând în seamă că în speță tribunalul Suceava prin deciziunea sa din 18 Iulie 1922. Bc. III. 148/22/4, a confirmat deciziunea oficiului de închiriere, care a hotărât în instanța întâi, mijlocul de atac introdus de B) în contra acelei deciziuni, — precum reese din expunerile de mai sus — pe nedrept denumit reviziune, sau „petiție” în reviziune, în realitate nefiind decât un recurs în reviziune, cu plin drept a fost respins ca inadmisibil lucru ce rezultă clar din dispozițiunea §-lui 528. din pr. civ.

Considerând, că consecvent nici recursul introdus în contra hotărârei instanței de apel respingătoare, reviziunea nu se poate admite fiind nefondat.

Pentru aceste motive Curtea decide, în numele legii, — Recursul nu se admite.

Deciziunea No 1787—922 Bucovina. Dosar. No. 1787—1922.

În contra hotărârei instanței de apel prin care s'a confirmat deciziunea oficiului de închiriere dată în sensul legii din 23—VII. 1921 Mon. Of. Nr. 111 nu se admite nici un mijloc de atac (§. 528. din proc. civ.) Denumirea acelui mijloc de atac.

M. G. din Cernăuți a ocupat legal o anume locuință. Oficiul de închiriere din Cernăuți constatănd aceasta a declarat locuința de liberă și a ordonat publicarea pe tabloul locuințelor de închiriat.

În contra deciziunii oficiului de închiriere din 13—III. 1922. Nrul 1588—22 a introdus M. G. apel. la tribunal conf. art. 14 din 23—VII. 1921 Mon. Of. 111 pe motivul greșitei aplicări a legii. Tribunalul Cernăuți a respins apelul, confirmând totodată deciziunea atacată dând hotărârea sa în forma solemnă de sentință.

Asupra reviziunii introdusă de M. G. la care a dat proprietarii și un răspuns în scris și referatului D-lui *Consilier Dr. E. Mandicevski*:

Curtea de Casație deliberând și având în vedere dispozițiunile art. 7. 8. 9. 13. 14 și 21 din legea pentru înființare oficiilor de închiriere Mon. Of. No. 111. din cari reese, că oficiile de închiriere înființate în baza acestei legi nu sunt instanțe judecătorești ci mai ales instanțe administrative supuse Ministerului internelor, de unde urmează, că apelul despre care e vorba în art. 13 al acelei legi și art. 59 din regulamentul la aceea lege nu e egal cu apelul din §-ul 461 din proc. civ. care presupune o sentință dată de o instanță întâi judecătorească.

Considerând, că așa fiind și luând în seamă că legea pentru înființarea oficiilor de închiriere, nici regulamentul la acea lege nu regulează procedura în instanța de apel, deci despre aceasta este a se hotări conform legii comune de procedură civilă, din 1/VIII. 1895 Nri. 115 în vigoare în Bucovina, cu aplicarea dispozițiunii §-ului 7 din codul civil, arafarea articolului 14 din legea pentru înființarea oficiilor de închiriere se poate mai bine asimila mijlocului de atac al procedurii civile denumit *recurs* și regulat în § 514 și urm. al proc. civ: neputându-se înlocui prin deciziunea sau hotărârea unei instanțe administrative sentința judecătorească cerută de §-ul 461 din proc. civ: drept condițiune pentru admisibilitatea apelului în sensul acelei proceduri.

Considerând, că deci și deciziunea instanței de

apel luală asupra unei hotărâri a oficiului de închiriere nu este a se da în forma solemnă a sentinței ci mai ales în forma simplei hotărâri de alt fel.

De unde urmează, că și mijlocul de atac în contra unei astfel hotărâri a instanței de apel — deși această greșit s'ar fi redactat în forma solemnă a sentinței — totuși nu poate fi decât numai cel de recurs, regulat în secțiunea a III-a, a părții a IV, (§ 514 ș. urm.) din procedura civilă.

Considerând mai departe, că instanța de apel neadmițând prin hotărârea atacată apelul lui M. G. a confirmat deciziunea oficiului de închiriere Cernăuși din 15—III. 1922 Nr. 1588—23 privitoare la locuința din strada Pitei Nr. 7 și că conform cu dispozițiunea §-ului 528 din proc. civ. în contra hotărârilor instanțelor de apel confirmatoare a hotărârilor instanțelor întâi un mijloc de atac nu se mai admite, de unde urmează, că și în cazul prezent mijlocul de atac introdus de M. G. și greșit denumit reviziune este a se respinge ca inadmisibil, iar în ce privește răspunsul la acea reviziune introdus de proprietari un astfel de răspuns la mijlocul de atac de recurs legalmente nu e prevăzut de asemenea nu se poate admite, deci nici din punctul de vedere al cheltuelor nu se poate lua în seamă, neaparându-se în el adevăratul punct de vedere juridic pentru aceste motive. Curtea decide: Recursul—greșit denumit reviziune — să respingă.

Deciziunea No 381—922 Ardeal Dosar No. 324—921

Stare de fapt, Contrazicerea stării de fapt cu actele din dosar. Livrare de benzină. Nedevoltarea completă a stării faptelor. Disolvarea sentinței. § 534 pr. civ.

S'a luat în cercetare cererea de reviziune prezentată de intimata fabrică contra sentinței tribunalului din Satu-Mare Orul 1920 c. a. 2506—5 în procesul intentat de reclamantul Kalman pentru extrădarea de avere mobilă.

Curtea deliberând asupra motivelor din cererea de reviziune invocată în baza § 534 proc. civ. — prin care intimata firmă atacă starea de fapt stabilită de tribunal, ca for apelativ, întrucât susține, că nu s'au administrat probele oferite de intimata firmă pe importante împrejurări, — s'a constatat în contrazicere cu actele din dosar, cumcă reclamantul a contractat cu intimata firmă, prin urmare cu violare de drept a fost intimata firmă a retroceda reclamantului 30 bucăți butoaie de petrol în natură ori a plăti valoarea acelor de 3000 lei.

Considerând, că tribunalul, ca for apelativ în privința chestiunii principale din proces anume, reclamantul cu cine a încheiat contract pentru livrarea a 30 de butoaie de benzină, — apoi că ce a fost conținutul acelui contract mai ales ce stipulațiuni s'au făcut referitor la butoaie, în care trebuia livrată marfa — în sentința supusă reviziei se fac enumerațiuni nehotărâte și contrazicătoare, — apoi nici starea faptică nu s'a dezvoltat în mod complet, astfel sentința tribunalului nu poate servi de bază la deliberarea cauzei de proces în reviziune, amintind că replica fiind tardivă n'a putut fi luată în considerare.

Pentru aceste motive în numele legii, Inalta Curte disolvă procedura și sentința tribunalului din Satu-Mare Nr. 1920 c. a. 2506—5 și îndrumă această intenție că după ascultarea părților și după administrarea probelor, ce eventual se vor propune,

să promulge o nouă sentință dispunând și asupra speșelor ivite în reviziune și stabilite . . .

Decizla No. 119—922. Ardeal Dosar No. 554—921

Acțiune de reînnoire. Neadmisibilitatea ei, dacă e îndreptățită direct la forul al III-lea. §. 63, legea 54 din 1912.

S'a luat în cercetare acțiunea de reînnoire de proces înaintată de reclamantii, în procesul intentat în contra intimațiilor, pentru 28197 lei 23 bani capital și acces.

Curtea deliberând și examinând acțiunea de reînnoire prezentată de reclamantii în baza §-lui 565 punctul 1, conform § 566 alin. al doilea direct la această Inaltă Curte. Constată, că în această cauză procesul fundamental a fost desbătut și deliberat după procedura anterioară (art. LIV din anul 1868 și art. lege LIX din anul 1881) prin urmare acțiune de reînnoire conform dispozițiunii § 63 al art. de lege LIV din anul 1912, în tot cazul este a se înainta la instanța primă, de unde urmează, — că acțiunea de reînnoire prezentată direct la forul III-lea trebuie respinsă.

Din aceste motive, în numele legii, Inalta Curte respinge acțiunea de reînnoire.

Decizia No. 116—922. Dosar No. 348—921.

Invalidare de contract. Vișă bolnavă. Urcarea prețurilor. Răspunderea vânzătorului vitei. Dovezi noi în cursul reviziei. Neadmisibilitatea lor. Probe irelevante. Convingerea judecătorilor. § 543 pr. civ.

S'a luat în cercetare petiția de reviziune prezentată de intimatul Bartolomei Ferenczi în contra Sentinței Tribunalului din Satu-Mare No. 1920 b. a. 2502—5 în procesul intentat de reclamantul Andrei Lemar pentru invalidare de Contract.

Curtea, Deliberând, Asupra motivelor din cererea de reviziune invocate pe baza §-lui 534 din proc. civ.;

Susține anume intimatul, că tribunalul ca for apelativ a violat norme de drept, când a desființat contractul încheiat la 22 Iunie 1920, în sensul căruia intimatul a vândut o vacă reclamantului cu prețul de 10.000 cor., din care la aceia dată a plătit 8000 cor. Și ca motiv expune:

Vaca la vânzare a fost sănătoasă, — corespund condițiilor din convenție, — boala constatată ulterior este vindecabilă și în sensul regulilor de drept vânzătorul pentru astfel de morb nici nu răspunde — invoacă spre aceste împrejurări proba cu martori, cerută și în cursul procesului, precum și la aceia că imediat după cumpărare prețul vitelor în mod enorm a scăzut și pentru aceasta solicitază reclamantul redarea vitei și respective d-sfacerea convenției, cere stăruțarea sentinței instanțelor de fond și respingerea acțiunii.

Văzând apoi replica, în care reclamantul combat afirmațiunile din reviziune și cere respingerea aceleia. — Și

Având în vedere că tribunalul ca for apelativ în baza depunerilor martorilor audiați a stabilit aceia stare de fapt, că reclamantul în ziua următoare după cumpărare observând că vaca este bolnavă, imediat a avisat și chemat pe intimat care apoi prezentându-se a declarat că întrucât vaca și prin veterinar se va afla de bolnavă dânsul o va reprini și va elibera prețul plătit.

Considerând, că tribunalul ca for apelativ — după atenta cumpănire a materialului de proba —



fiune — fără violare de drept a stabilit înprejurările și faptele acestea și tot astfel a constatat pe baza opiniei veterinarilor dată în 24 și 25 Iunie — și aceea, cumcă vaca chiar și la vânzare a fost bolnavă, prin urmare este evident, că tribunalul că for apertiv, fără violare de drept, a condamnat pe intimat a relua animalul vândut și a replăti suma primită în preș.

Considerând, că intimatul în cererea de reviziune n'a indicat nici un motiv și n'a arătat nici un argument din care s'ar învedere vre-o violare de drept material sau formal, iar acele presupuse cazuri din reviziune că nu există o boală, pentru care vânzătorul vitei ar putea fi răspunzător și cumcă reclamantul numai din acel motiv solicițează desfacerea contractului pentru că în interval preșul-vitelor a scăzut, față de sentința instanței de fond conform §§ 270 și 401 din proc. civ. corect motivate — nu pot fi luate în considerare, fiindcă intimatul indiferent de natura morbului a declarat în mod obligator a reprimi vaca, apoi scăderea preșurilor nici nu s'a constatat și nici nu are importanță în deliberarea cauzei.

În fine considerând, că în cursul reviziunii dovezi noi nu pot fi admise în cazul prezent cu atât mai puțin, pentru că intimatul nici nu afirmă că ar fi loc la dispozițiunile § lui 535 din proc. civ. iar împrejurarea că instanța de fond n'a admis administrarea probelor cerute în cursul procesului — nu formează violare de procedură, pentru că în această privință instanța de fond și-a motivat convingerea sa — și în adevăr acele probe sunt irrelevante la deliberarea cauzei — din toate acestea reese, că reviziunea este nefondată — dispozițiune în privința speselor se bazează pe § 543 p. c.

Pentru aceste motive în numele legii. Înalta Curte nu admite petiția de reviziune înaintat de intimatul Bartonci Terenci contra sentinței tribunalului din Satu-Mare No. 1920 C. a. 2502—5 și obligă pe intimat a plăti în termen de 15 zile și sub rigorea execuției, reclamantului 105, una sută cincispeze în reviziune.

Decizia No. 74—922 Ardeal Dosar No. 335—921

*Rentă viageră. Cărți funduare. Urcarea unei ipoteci fără consimțământul creditorilor anteriori. Intențiunea părților contractante. Lezare de drept material. Condițiuni de intabulare*

S'a luat în cercetare cererea de reviziune a intimatului Geza Bacsó în contra sentinței Curții de Apel din Timișoara No. 1920, C. I. 1042—16 în procesul cu Maria Covaci măritată Balog, pentru ridicarea rentei viagere de întreținere.

Curtea deliberând. Asupra cererii de reviziune, prin care sentința instanței apelative, se atacă în baza lezării normei de drept material, neputându-se muta un contract, decât cu învoirea reciprocă a părților contractante; mai de parte în baza violării normelor de drept în materia de cărți funduare, care norme nu admit, că o ipotecă anterioară să fie urcată fără consimțământul creditorilor ipotecari ulteriori.

Având în vedere, că în urma stării faptice constatată de instanța de fond și acceptată și de instanța II a, considerând relațiunile intime, ce au fost dezvoltate la timpul încheierii contractului între intimat și între reclamantă și soțul ei contractant în urma creșterii și îngrijirii în care ani de alungul fusese împărțit cel dintâi, din partea celor din

urmă, cari relațiuni se amintese chiar și în contractul în chestiune, considerând așadară împrejurările între care s'a încheiat acest contract, — se deduce cu certitudine, că intențiunea soțului reclamantei, ca parte contractantă, la încheierea contractului de predare a fost, că pe lângă asigurarea unei locuințe corespunzătoare soției sale, reclamantei în casa făcând obiectul în parte a imobilelor predate, asigurându-i deodată și o rentă viageră fixată în suma lunară de 80 cor., ca corespunzătoare relațiilor de viață de atunci și aceasta evident cunoscând, că chiar în urma predării întregii sale averi, la cazul morții sale, reclamantei nu-i va reveni dreptul vidual.

Considerând mai departe, că tot în urma susmenționatei circumstanțe se deduce cu aceeași certitudine, că de menționata intențiune a soțului reclamantei la încheierea contractului de predare și intimatul trebuia să și dea seama.

Considerând, că sub astfel de împrejurări, în urma urcării rentei lunare, corespunzător circumstanțelor actuale, nu poate fi vorba de o schimbare a contractului, care n'ar corespunde intențiilor părților contractante, ce au existat în timpul confecționării contractului;

Considerând, că urcarea rentei lunare dela 80 cor. la 200 lei, nu vațamă regulă de drept material, ci corespunde actualei relațiuni de viață;

Considerând, așadară, că cererea de reviziune, în ce privește lezarea de drept material, se arată de neîntemeiată, în fine:

Considerând, că din sentințele forurilor inferioare nu reese, că intabularea ar fi a se face în rangul vechiu, ci numai pe pagina c. a foaiei cărții fonduale în număr curent. Pentru aceste motive nu admite cererea de revizuire...

Decizia No. 289—922. Bucovina Dosar No. 648—921

*Competență. Declinare de competență. § 55 din normile de jurisdicțiune. Apreciere juridică a cauzei. Pretențiuni diverse valorificate într-o singură acțiune, § 227 pr. civ. Menținerea competenței judeului de ocol.*

În procesul lui Gheorghe Kohút din Hliboca reclamant reprezentat prin avocatul Dr. I. Kohn din Siret în contra lui Rudolf Kluczynski din Hliboca intimat reprezentat prin avocatul Dr. Finchel din Siret pentru suma de 600 cor. 600 cor. și 600 lei.

S'a luat în cercetare recursul în reviziune al intimatului în contra deciziei tribunalului Cernăuși ca instanță de apel din 4 XI 1920 R. IV. 588 20—1 prin care schimbându-se hotărârea judecătorei Siret din 4 IX—1920 C. III. 252—20 nu s'a admis excepțiunea incompetenței. După referatul verbal făcut în cauză de către dl *consilier Dr. Mandicevski*;

Curtea deliberând asupra unicului motiv de recurs în reviziune greșită fiind aprecierea juridică a cauzei, când instanța de apel neconsiderând dispozițiunea § ului 55 din normele de jurisdicțiune a declinat competența în cauză a tribunalului Cernăuși cu toate că socotind împreună cele două pretențiuni de 600 cor. și 600 cor. valorificate în acțiunea C. III. 252—20 și pretențiunea de 600 lei, valorificată în acțiunea C. III. 251—20—1 egal după cursul leului de 3 cor. 3 heleri în timpul introducerii acțiunii cu 1920 coroane limita competenței judecătorilor stabilită de decretul lege din 16 6 1919 „Mon. Oficial No. 51.

Considerând, că deși § 55 din normele de ju-

risdicțiune cele mai multe pretențiuni valorificate într-o acțiune de aceeași parte, în proces se socotesc la un loc, totuși conform cu §-ul 227 din proc. civilă, mai multe pretențiuni ale reclamantului contra aceluiași părât nu pot fi valorificate prin aceeași acțiune decât numai dacă instanța e competentă atât pentru fiecare din cele mai multe pretenții, cât și pentru toate pretențiile la un loc.

Considerând, că fiind conform § 55 din normele de jurisdicțiune cele două pretenții de câte 600 cor. valorificate în acțiunea 6 III 252/20—1 cât și petenția de 600 lei din acțiunea C. III 251/20—1 chiar luând în seamă cursul leului de 3 cor. 30 bani pretins de reclamant, de competența judecătorilor, valorificarea tuturor pretențiilor sau numai una din cele câte 600 coroane cu aceia de 600 lei în aceeași acțiune conform cu dispozițiunea § 277 din proc. civ. nu s'a putut admite.

Considerând că așa fiind întrunirea ambelor procese făcută în interesul de economie procesuală nu schimbă competența instanței și că așa dar deciziunea tribunalului Cernăuși în sensul competenței judecătoriei Siret pentru ambele procese întrunite este de tot exactă și conform legii chiar fără considerare dacă există sau nu între cele mai multe pretențiuni oarecare legătură de fapt sau de drept.

Considerând, că așa fiind plângerea recurentului pentru o greșită apreciere judiciară sau o greșită aplicare a legilor de procedură civilă nu e întemeiată deci cursul în revizuire nu se poate admite. Pentru aceste motive Curtea decide: Recursul în revizuire nu se admite.

## Unificare legislativă. Propuneri.

### Anteproiect de lege balneară elaborat de

Dr. Marius Sturza, Directorul Institutului de balneologie și fizioterapie din Cluj.

#### TITUL I.

Capit. I. Definițiuni și ordine generale.

Art. 1. Această lege va fi aplicată la

- a) sursele minerale și termale
- b) stațiunile balneare
- c) stațiunile climaterice.

Art. 2. Se vor considera ca

a) Surse minerale și termale izvoarele naturale artificiale, fântânile sau lacurile, a căror ape în urma factorilor chimici sau fizici pe cari îi conțin, au însușiri curative sau recreatoare.

b) Stațiuni balneare, așezmintele cari pe lângă sursele minerale și termale (fântâni sau lacuri) au și instalațiuni speciale de cură menite a valida și aplica proprietățile curative ale surselor.

c) Stațiuni climaterice, așezmintele, cari pe lângă situația lor geografică și climaterică potrivită pentru tratamentul anumitor boale, sunt prevăzute cu instalațiuni acomodate pentru utilizarea factorilor climaterici existenți în ținuturile respective.

Art. 3. Autoritatea superioară de organizare, supraveghere, control și dispozare pentru toate sursele și stațiunile balneare, și climaterice din țară, este Ministerul Sănătății publice, Direcția generală a serviciului sanitar în afară de chestiunile prevăzute precis în art. următoare.

Pentru a îndeplini toate serviciile balneare din țară se înființează o direcțiune balneară pedinte de Direcția generală a Serviciului Sanitar cu următoarea organizație:

I. Servicii centrale:

1. Serviciul administrativ și igienic,

2. Serviciul tehnic al surselor și stațiunilor balneare și climaterice.

3. Serviciul de propagandă și reclamă.

II. Servicii externe.

1. Inspectoratele balneare.

2. Medicii directori balneari.

III. Organe ajutătoare:

1. Comisiunea balneară superioară.

2. Comisiunea tehnică balneară.

Modul de funcționare și detaliurile organizației balneare

sunt prevăzute în titul IV. al acestei legi.

Capit. II. Dispozițiuni generale de funcționare pentru sursele, stațiunile balneare și climaterice.

Art. 4. Instalarea, punerea în funcțiune și exploatarea surselor și stațiunilor balneare și climaterice, menționate în art. 1. și 2. sunt condiționate de aprobarea prealabilă a Ministerului Sănătății publice, Direcția generală a serviciului sanitar, care aprobare se va putea da numai atunci, când toate instalațiunile vor fi corespunzătoare din punct de vedere tehnic-igienic.

O comisiune, compusă din inspectorul general balnear, medicul primar de județ, inginerul și chimistul inspectoratului balnear (sau igienic), delegată la fața locului, va face propuneri Direcției generale, a serviciului sanitar relativ la darea acestei aprobări.

Art. 5. Captarea surselor trebuie să fie întocmită din punct de vedere tehnic astfel, ca productivitatea și inalterabilitatea compoziției chimice a surselor să fie garantată, iar din punct de vedere igienic și de salubritate apa surselor trebuie să fie ireproșabilă.

Tot asemenea și exploatarea apei și a sărurilor surselor trebuie să se facă în condițiuni igienice și de salubritate neexcepționabile.

Art. 6. Stațiunile balneare și climaterice trebuie să aibă pe lângă instalațiunile de băi și de terapie proprie și edificii pentru locuințe igienice și confortabile pe teritoriul băii sau în localitățile din imediata apropiere; apoi trebuie să aibă un local de izolare pentru cazul de boli contagioase și dacă distanța de cea mai apropiată farmacie este mai mare de 3 km., stațiunea balneară sau climaterică trebuie să aibă și o farmacie proprie.

Art. 7. Stațiunile balneare și climaterice trebuie să fie izzestrate cu apă potabilă bună (eventual apeduct), cu gheață, cu mijloace de desinfecare și cu latrine igienice eventual canalizare. Curetenia în băi, în locuințe, în restaurante, în parcuri. și pe stradă trebuie strict observată, iar liniștea publicului și a bolnavilor trebuie să fie asigurată.

Art. 8. Proprietarii surselor și ale stațiunilor balneare și climaterice vor beneficia de proprietatea lor ca orice proprietar de avutul său, în afară de restricțiunile prescise în această lege.

Art. 9. Proprietarii stațiunilor balneare și climaterice sunt obligați a angaja pentru întreaga durată a sezonului de cură un medic director balnear, care va fi confirmat de Ministerul Sănătății publice, Direcția generală a serviciului sanitar, în baza propunerii făcute de inspectorul balnear. Acești medici vor trebuie să dovedească pregătirea necesară pe terenul balnear pentru postul ce-l ocupă având să satisfacă după ocuparea postului tuturor îndatoririlor prescise în această lege.

Art. 10. Dreptul de a fixa prețurile apelor minerale, a diferitelor băi, procedeeuri de cură, taxele de cură, a locuințelor, bauturilor, listei de bucate, etc. revine proprietarului stațiunii balneare; el este însă dator a prezenta, cu 14 zile înainte de începerea sezonului tariful tuturor prețurilor inspectorului general balnear spre vizare. Acest tarif investit cu viza inspectorului general balnear va fi afișat în fiecare stațiune balneară și climaterică la un loc vizibil, pentru cu publicul să poată lua cunoștință și nu se va mai putea schimba în decursul sezonului decât cu aprobarea prealabilă a inspectorului general balnear.

Art. 11. Aplicarea procedurilor curative în stațiunile balneare și climaterice se va putea face numai în baza prescripțiilor medicale ale medicilor balneari din localitate. Nici un vizitator al stațiunii balneare nu va putea beneficia de mai mult decât 2 bai sau proceduri terapeutice, fără a prezenta o prescripțiune medicală.

Art. 12. Dacă într-o stațiune balneară numărul vizitatorilor întrece suma de 300 pe sezon, proprietarii acelor stațiuni sunt obligați a pune la dispoziție gratuit celor dovediți că săraci, în primul rând funcționarilor săraci cel puțin 5% din locuri, la taxe de cură, taxe de băi, precum și reducere de 50% la locuință și 5% din locuri cu 50% reducere la taxele obicinuite în afară de locuințe. Cererile pentru aceste locuri gratuite sau cu reducere de 50% se vor adresa Inspectorului general balnear al regiunii respective, care va aproba cererile și va fixa împreună cu proprietarul sau medicul director al stațiunii balneare ori climaterice, termenul când bolnavii își vor putea începe cura.

Art. 13. Personalul stațiunilor balneare și climaterice este angajat de către proprietar în înțelegere cu medicul director balnear și primește toate ordinile de natură administrativă dela proprietar, iar cele de natură medicală și de tratament dela medic.

Art. 14. Fiecare stațiune balneară este datoră a elabora un regulament de funcționare în conformitate cu această lege balneară, care regulament trebuie să fie adus la cunoștința publicului fie prin afișare, fie prin comunicare cu ocazia sosirii fiecăruia în stațiunea respectivă. Acest regulament trebuie să poarte viza inspectorului general balnear și va trebui respectat întocmai cași această lege balneară de către publicul vizitator al acelei stațiuni balneare ori climaterice. (Va urma)